

Kapitalizm

An Introduction to Capitalism

Eamonn Butler

Çeviren: **Atilla Yayla**

ISBN: 978-605-9823-54-8

Liberte Yayınları® | 238

1. Baskı: Aralık 2020

© 2019, Liberte Yayınları®

© 2018, The Institute of Economic Affairs®

First published by the Institute of Economic Affairs

Bu kitap Liberal Düşünce Topluluğu için Liberte Yayınları tarafından yayınlanmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tamamı veya herhangi bir parçası, hiçbir şekilde fotokopiyle veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz ve dağıtılamaz. Yayınevimiz bunu yapanlar ve buna teşebbüs edenler hakkında kanunî işlem yaptırma hakkına sahiptir.

Yayın Editörü: **Özlem Çağlar Yılmaz**

Yayın Koordinatörü: **Emre Turku**

İç Tasarım: **Damla Çakılı**

Kapak Tasarım: **Liberte Yayınları**

Baskı: **Tarcan Matbaası**

Adres: İvedik Cad. Mercan 2 Plaza, No: 417, Yenimahalle, Ankara

Telefon: (312) 384 34 35-36 | Faks: (312) 384 34 37 | Sertifika No: 25744

LiBeRtE
yayıncı grubu

Adres: GMK Bulvarı No: 108/16, 06570 Maltepe, Ankara

Telefon: (312) 230 87 03 | Faks: (312) 230 80 03

E-mail: info@liberte.com.tr | Web: www.liberte.com.tr | Sertifika No: 16438

Liberte Yayınları® Liberte Yayın Grubu'nun tescilli bir markasıdır.

Eamonn Butler

Eamonn Butler önemli bir düşünce kuruluşu olan Adam Smith Enstitüsü'nün yöneticisidir. İktisat ve psikoloji alanlarında lisans dereceleri bulunan Butler, felsefe ve edebiyat onursal doktorasına sahiptir. Butler, 1970'lerde Washington'da Temsilciler Meclisi'nde çalışmış, Michigan'daki Hillsdale Üniversitesi'nde felsefe dersleri vermiş ve ardından Adam Smith Enstitüsü'nün kuruluşuna katkıda bulunmak için İngiltere'ye dönmüştür. Butler, İngiltere Ulusal Serbest Girişim Ödülünün sahibidir.

Butler, öncü iktisatçılar Milton Friedman, F. A. Hayek, Ludwig von Mises ve Avusturya İktisat Okulu üzerine kitapların ve *Kısaltılmış Milletlerin Zenginliği* (*The Condensed Wealth of Nations*) kitabının yazarıdır. Ekonomik İşler Enstitüsü (Institute of Economic Affairs - IEA) için Adam Smith, Ludwig von Mises ve kamu tercihi teorisi üzerine el kitapları yazmış ve *Özgür Toplumun Temelleri* (*Foundations of a Free Society*) adlı eseri 2014 Fisher Ödülü'ne layık bulunmuştur. Butler, ücret ve fiyat kontrollerinin tarihi ve IQ üzerine bir kitap serisinin ortak yazarıdır. Son dönemdeki popüler yayınları, *Piyasa Üzerine En İyi Kitap* (*The Best Book on the Market*), *Çürümüş İngiltere Devleti* (*The Rotten State of Britain*) ve *Alternatif Manifesto* (*The Alternative Manifesto*) oldukça ilgi çekmiştir. Butler sıklıkla yazılı ve görsel medyada yorumlarıyla yer almaktadır.

Yazarın *Hayek*, *Özgür Toplumun Temelleri* ve *Kısaltılmış Milletlerin Zenginliği* kitapları Türkçeye çevrilerek Liberte Yayınları tarafından yayınlanmıştır.

İÇİNDEKİLER

1. Giriş	11
Bu Kitap Ne Hakkında	11
Kitabın Kapsamı	11
Kitap Kimler İçin	12
Kapitalizm ve Yazar.....	12
Bu Kitap Nasıl Yapılandırılmakta	13
2. Kapitalizm Nedir?	15
Gerçek ve Yanlış Zanlar	15
Kapitalizmin Küçük Görülmesi.....	16
Tanım Problemleri	17
Kapitalizmin Daha Geniş Birlikleri.....	18
Kapitalizm için Asli Olmayan Şeyler	20
Kapitalizme Mahsus Olmayan Şeyler	21
Kapitalizmi Tanımlamak.....	23
3. Sermaye Nedir?	27
Sermaye Kavramı.....	27
Sermayenin Amacı	27
Sermaye Üretimi Nasıl Destekler.....	28
Geleneksel Sermaye Nosyonları	29
En Önemli Sermaye Biçimi.....	32

Sistemler Altyapısı.....	33
Hukukî ve Kültürel Sermaye.....	35
Sonuç.....	37
4. Sermaye Nasıl Yaratılır?	39
Sermaye Kazanma Hakkında Yanlış Fikirler	39
Sermayeyi Elde Tutmak Kolay Değildir	41
Sermaye İnsanî Değerlendirmeye Dayanır.....	45
Sermayenin Gerçek Kaynağı.....	46
Sermaye versus Zorlama	47
5. Sermaye Yapısı Niçin Mühimdir?	49
Üretken Malların Networkü	50
Sermaye Yapısının Kırılganlığı	51
Kötü Kamu Politikası Sermayeyi Öldürür	53
Sonuç.....	55
6. Kapitalizmi Ne Çalıştırır?	59
Şahsi Çıkar, Mülkiyet, Kâr ve Müşevvikler	59
Rekabet Süreci.....	64
Uzmanlaşma ve Pazarlar	66
Kapitalizm ve Devlet	68
7. Kapitalizmin Ahlâkî Boyutu	71
Sosyalist ve Kapitalist Ahlâk Görüşü	71
Kapitalizm Değer Yaratır ve Zenginliği Yayar	72
Mülkiyet Haklarının İnsanî Faydaları	74
Eşitlik ve Refah	76
Eşitliği Tanımlama Problemi	77
Kapitalizm Beşerî İlişkileri Geliştirir	78
Benzerleri Benzerlerle Kıyaslamak.....	79
8. Kapitalizmin Kısa Tarihi	81
Teoriye Uyması için Kapitalizmi Eğip Bükmek.....	81
Devlet Yönetimindeki Ticaret.....	82
Endüstriyel Devrim.....	84

Devletin Yönetimindeki Ekonomi.....	86
Korporatizm Kırbaçı.....	87
Gelecek İçin Bir Kapitalizm Yaratmak.....	89
9. Kapitalizmin Büyük Düşünürleri	91
Salamanca Okulu ('Skolastikler')	91
Adam Smith (1723-90).....	92
David Ricardo (1772-1823).....	94
Ludwig von Mises (1881-1973).....	94
F. A. Hayek (1899-1992).....	95
Milton Friedman (1912-2006).....	96
James M. Buchanan (1919-2013) ve Gordon Tullock (1922-2014).....	97
Gary Becker (1930-2014).....	98
Israel Kirzner (1930-)	100
Deirdre McCloskey (1942-)	101
10. Eleştirilenler ve Eleştiriler	103
Ahlâkî Eleştiriler	104
Yapısal Eleştiriler.....	108
Şirket Gücü.....	110
Global İlişkiler.....	111
Kafadarları (Cronies) Şaşırtmak.....	113
11. Kapitalizmin Geleceği	115
Güçlü Yanlar	115
Zayıflıklar.....	117
Fırsatlar	120
Tehditler.....	121
Kapitalizmin Dayanıklılığı.....	124
12. Daha İleri Okumalar	125
Hasmane Tanıtımlar	125
Sempatik Tanıtımlar.....	126
Kapitalizm ve Fakirlik Üzerine.....	129
Felsefe ve Ahlâk Üzerine.....	130

1. Giriş

Bu Kitap Ne Hakkında

Kapitalizmin ne olduğunu, nasıl işlendiğini güçlü ve zayıf yanlarını sade ve adil biçimde izah eden bir kitap bulmak zor.

Kapitalizm kelimesinin kendisi bir hakaret (kötüleme) terimi olarak icat edildi. Bugün, hâlâ, çoğu kitap kapitalizme hasmane olmaya devam etmekte veya onun tahrif edilmiş, müphem bir tasvirini sunmaktadır. Bu öylesine basma kalıptır ki kapitalizmin kendi taraftarları bile onun ne olduğunu anlamada zahmet çekmekte ve kendilerini hakikati izah etmekten ziyade tahrifatı mazur göstermek için mücadele ediyor bulmaktadır. Bu yüzden, kapitalizm meselesini açık ve hakkaniyetli şekilde izah eden kısa bir rehber ihtiyacı vardır. Bu o kitaptır.

Kitabın Kapsamı

Kitap, kapitalizmin aslında ne olduğuna ve aynı derecede önemli olarak, ne olacağına dair daha iyi bir tarifile ortaya çıkmak için peşin hükümlerin ve tahrifatın üstesinden gelmektedir. Kapitaliz-

min temel mahiyetinin anlaşılabilceği şekilde, muhaliflerin onun sırtına bindirdiği kargaşayı ortadan kaldırmaktadır.

Kitap aynı zamanda *sermayenin* ne olduğunu, hangi şekiller aldığı, niçin ve nasıl ortaya çıktığını, gayesini, kullanılmasını ve tesirlerini teşhis etmektedir. Kapitalizmin *ekonomik, sosyal* ve *ahlâkî* tabiatını ve onu destekleyen kurumları tahkik etmektedir.

Kitap kapitalizmin tarihini araştırmakta, onu destekleyen anahtar fikirlerin bazılarını açıklamakta ve onu desteklemeyenlerin tenkitlerini gözden geçirmektedir. Ve kapitalizmin güçlü ve zayıf yanlarının ve geleceğinin dürüst bir değerlendirmesini sağlamaktadır.

Kitap Kimler İçin

Kitap, mesleki dilden, teknik terimlerden, dipnotlardan ve büyük akademik eserlerin lügatçelerinden azade, açık ve kolay anlaşılabilir bir dille yazılmıştır. Kitabın hedefi herkesin kapitalizmin gerçekten neye ilişkin olduğunu anlamasına izin vermektir ve kapitalizmi anladığını düşünenlerin onu daha iyi anlamasına yardımcı olmaktır.

Kitap kesinlikle lise ve üniversite öğrencilerinin daha iyi bir anlayışa doğru gitmesine yardımcı olacaktır ve üniversite öğretim üyelerinin çoğu kapitalizme muhalif olduğundan, öğrencilerin onları sınavacağı keskin sorular ortaya koymaktadır.

Fakat kitap aynı zamanda iş insanları, politikacılar, ekonomik ve politik fikirler ve tartışmalarla ilgili dürüst bir rehber arayan vasat toplum mensupları tarafından da anlaşılabilir niteliktedir.

Kapitalizm ve Yazar

Kapitalizm üzerine yazan pek az yazar peşin hükümlerini açıklar, hatta peşin hükümlerinin olduğunu idrak eder. Bu yüzden bu ya-

zarlar okuyucuları kendi yanlış anlamalarına çekerler ve onları bu görüşlerin objektif olduğunu düşünmeye terk ederler.

Mutlulukla itiraf ederim ki, daima gerçeğini değilse de kapitalizm idealini desteklemekteyim. Kapitalizmin esas itibarıyla gayri ahlâkî ve toplum aleyhtarı olduğu fikrini reddediyorum. Daha ziyade kapitalizmin politikacıların müdahaleleri tarafından vahim bir şekilde tahrif edildiğine ve ondan sonra sonuçlar için insafsızca yerildiğine inanıyorum. Fakat bu tahrif edilmiş hâlinde bile kapitalizm hâlâ zenginliği (refahı) gezegenin her yerine yaymaktadır.

Bundan dolayı kapitalizm idealine taraftarım, ama hem mefhu- ma hem de hakikate yapılan tenkitlere dikkat göstermekteyim. Bu tenkitleri burada cevaplandırırken, münakaşayı yeniden dengele- mekten ve okuyucuyu kapitalizmin gerçekte ne olduğuna ilişkin âdil bir izahla baş başa bırakmaktan daha fazlasını yapmayı umut etmiyorum.

Bu Kitap Nasıl Yapılandırılmakta

Kitap kapitalizmin ne olduğunu ve ne olmadığını tespit etmeye çalışarak başlamaktadır. Daha sonra sermayenin ne olduğunu, ne- reden çıktığını, ne yaptığını, niçin gerekli olduğunu ve bir ülkenin sermayesinin nasıl yapılandırıldığını ve örüldüğünün (eleştirilenler ve destekçileri tarafından aynı şekilde gözden kaçırılan) önemini izah etmektedir.

Kitap daha sonra mülkiyetin rolünü ve mahiyetini, sahipliği, müşevvikleri, rekabeti, piyasaları, kurumları ve devleti tahkik ederek kapitalizmi faaliyete geçirmek için gerekli şeyleri tetkik etmektedir. Sonra, kapitalizmin (daha nadiren işitilen) pozitif ahlâk görüşü ve neticeleriyle birlikte, kapitalizme yapılan moral eleştiri- leri incelemektedir.

Kitap bunun ardından kapitalizmin prensiplerini ve ideallerini yaratmaya yardım eden ekonomik sistemleri ve onları böylesine geniş çapta söndüren ve bozan politik müdahaleleri aktararak kapitalizmi kendi tarihsel bağlamına yerleştirmektedir.

Kitap, peşinden kapitalizmin başta gelen entelektüel müdafilerinin bazılarının fikirlerini kısaca açıklamakta ve kapitalizmi hor görenlerin eleştirilerini ele almaktadır.

Kitap en sonunda, kapitalizmin geleceğini değerlendirmeden ve okuyucuyu bu büyüleyici mevzuya daha fazla kavrayış getiren ilâve kaynakların bir listesiyle baş başa bırakmadan önce, kapitalizmin güçlü yanları, zayıf yanları, fırsatları ve tehditlerini ana hatlarıyla belirtmektedir.

Kısaltılmış Milletlerin Zenginliği

Eamonn Butler
Çeviren: Hakan Şahin

ISBN: 978-605-9823-34-0
13 X 19 | Sayfa: 104
2. Baskı, Aralık 2020

Adam Smith'in *Milletlerin Zenginliği* adlı eseri, yazılmış en önemli kitaplardan biridir. Smith bu eserde iktisadî uzmanlaşma ve işbirliğinin hayat standardını yükseltmede kilit rol oynadığını kabul etmiştir. Alışveriş, ticaret ve kamu politikaları konusundaki eski düşünce yöntemlerini paramparça etmiş ve yeni bir çalışma alanına öncülük etmiştir: iktisat.

Buna rağmen onun kitabı bugün pek az okunmaktadır. Kitap, yoğun ve eskimiş bir tarzda yazıldığı için pek çok modern okuyucuya hitap etmemektedir. *Kısaltılmış Milletlerin Zenginliği*, Adam Smith'in çalışmasını kısaltmakta ve *Milletlerin Zenginliği*'ndeki temel kavramları daha açık bir dille anlatmaktadır. Mesleğe yabancı ama anlayışlı olan herkes için açık ve okunabilir bir durumdadır.

Bu kitap ayrıca Adam Smith'in, ahlâkın doğasını inceleyen diğer büyük eseri, *Ahlâkî Duygular Kuramı*'nın da bir özetini içermektedir.

Klasik Liberalizm

Eamonn Butler
Çeviren: Arda Akçiçek

ISBN: 978-605-9823-28-9
13 X 19 | Sayfa: 152
2. Baskı, 2021

Klasik liberalizm, siyasal ve sosyal felsefenin en önemli akımlarından biridir. 'Batılı bir ideoloji' olarak görölmek yerine, yönelim bakımından evrensel ve dünyadaki tüm kültür ve medeniyetlerdeki uyumlu ve olumlu gelenekleri kullanan bir akım olarak görölmelidir.

Bu çalışma, klasik liberalizmin ne olduğunu ve ne olmadığını tarif etme konusunda kusursuz bir iş çıkarmaktadır. Klasik liberalizmin ilkeleri, karakteri ve eğişimine ilişkin anlaşılır bir başlangıç sunarak sosyal, siyasî ve ekonomik özgürlüğe ilişkin genel konseptini, aynı zamanda temel öğeleriyle birlikte sistematik görüntüsünü anlamaya çalışan öğrenci ve okuyucular için tasarlanmıştır.

Özgür Toplumun Temelleri

Eamonn Butler
Çeviren: Hakan Şahin

ISBN: 978-605-9823-09-8
13 X 19 | Sayfa: 205
4. Baskı, 2021

Bu kitap, birey özgürlüğünün korunması ve genişletilmesi için gerekli olan kurum ve politikalara bir giriş yapar. Yazar, özgür bir toplumu tanımamızı sağlayacak olan temel ilkeleri hem öğretici hem de düşündürücü şekilde ortaya koyar. Kitabın ana temaları şunlar:

- Fakirliğin giderilmesi ve hayat standartlarının geliştirilmesi için sınırlı devlet, hukukun üstünlüğü, özel mülkiyet ve serbest ticaret ana öncüllerdir.
- Sağlam bir özgürlük sistemi olan toplumlar vakıf, dernek ve işbirliği ağları yoluyla sosyal ilişkileri güçlendirirken ekonomik gelişmeyi de artırır.
- Özgürlük, refahın olmadığı yerlerde insanların yeteneklerini ve icat etme isteklerini artırarak toplumların gelişmesini sağlar.
- Eşitlik ve güvenliği artırmak için yapılan devlet müdahaleleri, başarısızlıkla sonuçlanır; bireyler üzerindeki baskıyı artırarak önce yolsuzluğa, sonra da refahın düşmesine yol açar.
- Özgür bir toplumda, özgür olmayan toplumlardaki elitlerin yaptığı gibi başkaları istismar edilerek zengin olunmaz; zenginlik, gönüllü faaliyetlere ve diğer insanlara yaptığınız hizmetlere bağlı olur.
- Özgür toplumdaki ekonomik dinamizmden en çok yoksullar yararlanır. Piyasa dinamizmi, insanları ekonomik açıdan daha eşit hale getirir.
- Uluslararası ticaret, müteşebbislere yeni piyasa fırsatları sunar; tekelleri kırar ve ürünlerin daha iyi fiyatlarla satılmasını sağlar.
- Ticari, turistik ve teknolojik iletişim, baskıcı ülkelerin yolsuzluk ve özgürlük ihlallerini saklamalarını zorlaştırır; yeni fikirlerin toplumlar arasında yayılmasına katkı yapar.

Özgürlüğün Kitaplığı İnternette...

www.liberte.com.tr

